

TAHRİP EDİLEN TÜRK TARİHİ VE BİR TÜRKÜ

Yrd. Doç. Dr. Mustafa ARGUNŞAH

Sovyetler Birliği'nde ve Balkanlar'da yaşayan Türklerin tarihleri üzerinde oldukça fazla tahrifat yapıldığı artık herkesin malûmudur. Bu ülkelerdeki tarih kitapları genellikle ya Türk düşmanı ilim adamları veya komünist olduğunu kesinlikle ispatlamış olan ilim adamları tarafından yazıldı. Eski kaynakların kullanılması ve tarih yazılmasına ya gerek duyulmadı veya engellendi. Sadece tarih kitapları yalanlarla doldurulmakla da kalmadı; halk edebiyatı ve folklorun içerisine kadar girildi. Türküler, oyunlar, destanlar, âdetler tahrif edildi ve kitaplara da böyle geçirildi. Böylelikle sistemli bir şekilde Türkiye dışında yaşayan Türk insanlarına Türklük ve Türkiye düşmanlığı telkin edildi. Hatta halkın buna inandığı da oldu.

Bilindiği gibi Gagauz Türkleri Osmanlı Türklüğüyle her zaman aynı şeyleri hissetmiş, aynı tepkiyi göstermiştir. Bunu bize ispatlayacak bir çok tarihi türkü elimizde mevcuttur. Bütün bunlara rağmen yapılan tahriflerde Gagauz Türklerinin dört asır boyunca soydaşı olan Osmanlı Türkleriyle sanki dost olarak değil de düşman olarak yaşadığı gösterilmeye çalışıldı. Oysa aynı millete ve aynı Oğuz boyuna mensup iki Türk toplumu tam bir kardeş gibi yaşadılar. Burada küçük bir hatıramı anlatacağım. 1991 yılının başlarında Kayseri Kültür Derneği'nde Gagauz Türkleri ile ilgili bir konferans vermiştim. Konferanstan sonra yanıma bir dinleyici yaklaşıp kendisinin Bulgaristan muhaciri olduğunu ve Pınarbaşı ilçesinde oturduğunu söyledi. Dedesi Bulgaristan'dan göçmüş, bu göçle ve Bulgaris-

tan'daki hayatlarıyla ilgili bir çok hatıra anlatmıştı. Bunlar arasında birisi dikkatimi çekti. Muhacir dede köylerinde Gagauzlarla beraber yaşamıştı ve bunlar Türkiye'ye göç ederken Gagauz komşuları köyün çıkışına kadar gelmişler ve ayrılırırken birbirlerine sarılarak ağlamışlardı.

Bu yazıda yukarıda söylediklerimle paralellik gösteren bir örnek üzerinde durmak istiyorum. «Varna» isimli bir türkümüz vardır. Bu türküye Gagauzlarla ilgili bazı kaynaklarda rastlamaktayız. Şimdi bu türkünün aslı ve üzerinde yapılan tahrifleri vermeye çalışacağım.

Taradığım kaynaklarda bu türküye ilk defa Atanas İ. Manov'un 1933 yılında Varna'da yayınlanan eserlerinin 163-165. sayfalarında rastlamak a-yız'. 1828 yılında Varna'nın Ruslar tarafından muharasara edilmesini yâdeden bu türkü en doğru şeklinde bu kaynakta yer almaktadır. Bulgaristanlı Gagauz Türklerinden Manov'un dediği türkü bahsedilen kaynakta aynen şöyledir :

1828'DE VARNA'NIN

MUHARASINI YÂDEDEN TÜRKÜ

Varna gibi kale yoktur,
İçinde timarı çoktur,
Varna'ya imdat yoktur,
Biz varnaliz aalar!
İmdat Varna'ya!
Varna Kalata'ya bakar,
Arasında dere akar,
Gemiler Varna'i yakar,
Biz Varnaliz aalar!
Padişahlar!
İmdat Varna'ya!

Varna'nın etrafı deniz,
Varna'i sardı domuz,
Verin tabyalara omuz,
Biz Varnalız.

Varna'nın etrafı geriz,
Kabudan Paşa deer biz biriz,
Karpuz gibi gülle serperiz,
Biz Varnalız.

Varna'nın etrafı bayler
İçinde çeşme çayler,
Analar evlâdını ayler!
Biz Varnalız.

Varna'nın kalesi taştır,
Gözümde akannar yaştır.
Kâfir! Osmanlar baştır,
Biz Varnalız.

Düşman ve kâfir Moskof,
Denizden ve karadan,
Toplardan sık gülle saçar,
Korkar Osmanlı toplarından,
Ve Moskof hücumdan kaçır,
Biz Varnalız.

Varna'nın etrafı çadır,
İçinde Osmanlı yadır,
Gâur Moskof bilmez hatır,
Biz Varnalız

Gemi gemiylan çatılmış,
Arasında üç top atılmış,
Haber geldi Varna satılmış,
Biz Varnalız.

Burada açıkça anlaşılan şudur :
Ruslar Osmanlı toprağı olan Varna'yı
işgal etmişlerdir. Türküden anlaşıldığı-
na göre de «düşman ve kâfir Moskof
denizden ve karadan Varna'yı topa
tutmaktadır.» Fakat Osmanlı topla-
rının karşısında dayanamaz. Çok açıkça
anlaşıyor ki Varna Türktür ve saldı-
ranlar ise «hatır bilmez gâvur Moskof»
tur.

Fakat herşeyin çok açık ve net bir
şekilde anlatıldığı hatta tarihi kaynak-
larla da birleşen² bu türkü 1959 ve 1969
yıllarında Sovyetler Birliği'ne bağlı
Moldavya Cumhuriyeti'nin başkenti
Kişinev'de yayınlanan Gagauz halk
edebiyatını ve folklorunu ihtiva eden
iki kitapta oldukça farklı şekillerde
yer almıştır.

Bunlardan birinci kitap Dionis Ta-
nasoğlu'na ait olan Bucak'tan Sesler -

Literatura Yazıları isimli kitaptır. Bu
esere Gagauz edebiyatı ve folkloruyla
hiç ilgisi olmadığı halde V. Stefoğlu
tarafından yazılan «yeni Vakitler» baş-
lığını taşıyan bir bölüm eklenmiştir.
Yazar burada Gagauz halkının eski
yaşayışıyla Sovyetler Birliği'ne dahil
olduktan sonraki yaşayışlarını muka-
yese etmekte ve komünizmin propa-
gandasını yapmaktadır. Bu eserde ve-
rilen türküler arasında rastlamadığı-
mız «Varna» türküsünden burada bah-
sedilmektedir. Şimdi V. Stefoğlu'nun
yukarıda verdiğimiz türkü hakkında
yazdıklarını dikkatle okuyalım ve ko-
münizmin insanları yalan söylemeye
ve gerçekleri saklamaya nasıl mahkum
ve mecbur ettiğini görelim. Stefoğlu
şöyle diyor :

«— Nasıl bir vakit yaşamışlar, olu
annamaa türkülerden, ani aaz - aazdan
geçmişler, şimdieden yetişmişler.

Te bir türkü. İşittim nasıl çalar
onu Tudora Bazoğlu. Türküye deerler
«Varna».

Varna gibi kale yoktur,
İçinde askeri çoktur,
Padişahın imdat yoktur.
Biz Varnalız aman,
Aylere, beylere imdat Varnada.

Bu türküden olur annamaa, ani
180-200 yıl geri gelincek Bessarabiea,
Gagauzlar yaşamışlar Karadeniz'in
boyunda, Varna'nın dolayında. Var-
mış onnarın kendi padişahları, ama
ani o tutmazmış insandan, türküden
belli.

Bu türkünün bitki üç sırası göste-
rer, nasıl Gagauzlar bekleermişler Rus
gelsin da onnarı Türkten kurtarsın :

Varna'nın itvar çadır
İçinde Osmannar yatar,
Kâmil Moskof bilmez hatır,

Varna'yı sarmış «obur domuzlar».
Türkü çaarır Gagauzları kalkınsınar
da düsünner Türkleri, hem kendi pa-
dişahlarını, zere Türklerden tutar-
mış.»³

Bu satırlar için başka yorum yap-
maya ihtiyaç duymuyorum ve asıl yo-
rumu okuyuculara bırakıyorum .

İkinci kitap 1969'da Nikolay Baboğlu dostumuzun yayınladığı **Gagauz folkloru** isimli eseridir. Baboğlu da bu türküyü farklı bir şekilde vermiştir. Bilhassa «kâmil Moskov ver bir yardım» ve «Moskov'dan geldi bir omuz» mısralarıyla yalanın boyutlarının nerelere vardığını daha açık görüyoruz. Baboğlu'nun yayınladığı metir, aynen şöyledir :

VARNE

Varne gibi kale yoktur.
İçinde tımarı yoktur
Padişaktan yımdat yoktur.
Biz Varneliyz, aman.
Aylere, beylere
Kolay Varne'de.

Varne'de kannı yaş akar
İçinde Osmanlı basar
Çok analar evlatlarını brakar.
Biz Varneliyz, aman...
Aylere, beylere
Kolay Varne'de.

Varne çöşmeleri çaylar,
Olları zorca zor inner.
Osmanlı Varne'yi dinner.
Biz Varneliyz, aman.
Aylere, beylere
Kolay Varne'de.

Varne'nin itrafı çadır
İçinde Osman yatır.
Kâmil Moskov ver bir yardım.
Biz Varnaliyz, aman.
Aylere, beylere
Kolay Varne'de.

Varne içinde biz, aman
Zavallı Osmana kalan.
Biz Varneliyz, aman.
Aylerden, beylerden
İmdaat yok, aman.

Varne'nin umudu deniz
Ölürsek, dinimiz temiz.
Moskov'den geldi bir omuz
Biz Varneliyz, şükür†.

Manov'tan aldığımız türküden de anlaşılacağı gibi 1828'de kısa bir süre Osmanlılar fidyeye karşılığı Varna'yı

Ruslara bırakacaklardır. Daha sonra 1872 - 1878 Osmanlı - Rus harbinin sonunda Ruslar Varna'yı işgal edecekler ve ordumuz çekilerek İstanbul'a dönecektir. Bu olayın arkasından söylenmiş «Kal Selâmet» isimli bir türküdür. Bu türkü de Manov'un kitabında yer almaktadır. Hatta bu türkünün notaları da eserde mevcuttur. Manov bu türkünün altına düştüğü bir dipnotta bugün bile okuduğumuzda içimizi ürperten ve hüzne gömen sözler söyler. Bu dipnot aynen şöyledir :
«1878 yılında Varna'nın Rus askerleri tarafından fidyeye ile satın alınmasını müteakip ,Türk askerî muzıkasının, son Türk askerlerini İstanbul'a yolcu ederken kışlalar önünde çaldığı son şarkı budur.

Aynı şarkı, gelin nikâh için babasının evinden alınırken bütün herkes tarafından teganni edilirdi. Gelin ebeveyni bu sırada hazin hazin ağlardı.»†

Ne kadar ilginç değil mi? Kaybedilen Varna, geri çekilerek İstanbul'a dönen Türk ordusu ve yıllarca Varna'nın acısını unutamayan, kızlarının kendi evlerini terketmesini Varna'nın kaybıyla bütünleştiren Gagauz insanları... Burada türküyü aynen veriyoruz.

KAL SELÂMET

Bir gazilen yol göründü,
Gene gaib göynüme.
Dağlar, taşlar dayanamaz.
Nice kıydın canımı?
Kal selâmet nazlı yârim,
Bir yana sen bir da ben.
Ben havada uçarken,
Alilen tutun beni.
Ben pahamı biliriken,
Üç pula satın beni.
Altım toprak üstüm yaprak,
Gene gönüm hoş idi.
Kal selâmet kömür gözlüm,
Saya sen sola ben

Daha sonra Bulgarların istiklâlelerini müteakip Bulgar hükümetinin Gagauzları da askere almaya başladığı

zaman, Gagauzlar duruma itiraz ettiler. «Nasıl olur da Bulgar devleti olur? Bulgar ordusunda nasıl askerlik yaparız?» dediler ve bunu bir türlü kabul odomediler. Bu sebepten bir kısmı İran, bir kısmı Yunan tabiyetine geçmiş ve bazıları da İstanbul'a kaçmışlardır. Yıllar sonra tekrar Varna'ya dönerek yeni duruma alışmak zorunda kalmışlardır⁷. Bu vaziyet aşağıdaki Gagauz türküsünde karakterize edilmiştir ve bu türkünün notaları da verilmiştir :

**Bulgar bizden büyük asker alacak,
Alacak ta Şipka balkanına yollayacak,
Aramızdan çok aneler aylayacak,
Böyün Varnalıların başı belâlı var.
Çorbacılar askersiniz dediler,
Varnamızı Bulgarlara verdiler.
Bulgarlara hiç ta teslim olamaz.⁸**

Bu türkü bugün Hristiyan Gagauzlar arasında söylendiği gibi Müslüman Bulgaristan Türkleri arasında da söylenmektedir. Bu da bize ortak kültür, ortak duygu ve ortak inanın boyutlarını göstermektedir. Bu türkü bazı İslâmî motiflerle birlikte Prof. Dr. Nimetullah Hafız'ın hazırladığı **Bulgaristan Türk Halk Edebiyatı Metinleri I** isimli eserde yer almaktadır. Türkü şöyledir :

VARNA TÜRKÜSÜ

Sarayönü sıra sıra söğütler
Oturmuş binbaşı asker öğütler
Bu kavgada ölen babayığitler
Eulgarya bizden asker alacak
Alacak da Şipka'ya yollayacak
Arkamızdan analar ağlayacak
Araboğlu bıçağını yağlasın
Yağlasın da Plevne'yi boylasın
Bu kavgada çok analar ağlasın
Oynaşır balıklar deniz dalgalı
Bugün Varna'nın başı çok belâlı
Al yeşil bayrağı gelin mi sandım
Sefere gideni gelir mi sandım
Tranpet sesini davul mu sandım
Eski saraylara kur'a çekilir
Kur'ası çıkanın boynu bükülür
Anası babası yola dökülür
Kışlanın önünde bir uzun servi

**Kimimiz nişanlı kimimiz evli
Sılada bıraktım ben bir saç teli
Aman padişahım izin ver bize
İzin vermezseniz atın denize
Tutalım Moskof'u verelim size.⁹**

Burada yalnız bir türkü üzerinde durduk. Açıkça görüldüğü gibi Gagauzlarla Osmanlılar birbirlerine düşman olarak yaşamamışlardır. Yapılan tahriflerin gayesi; Türk insanını birbirine düşman etmek ve Türk tarihini karalamaktır. Bir örnekle bu meselenin boyutlarını göstermeye çalıştık. Sonuç olarak şunları söyleyebiliriz : Bunun gibi mukayeseli çalışmalar çoğalmalı, soydaşlarımızın edebiyatlarındaki yalan ve iftiralar tesbit edilerek ayıklanmalı, sonunda Türk tarihi, edebiyatı ve folkloru bu sağlam kaynaklara dayanarak yeniden yazılmalı ve gerçekler olduğu gibi ortaya konulmalıdır.

- 1 Atanas İ Manov, *Poteklo'to na Gagauzite i tâhnite obiçay i nravi* [Gagauz menşei, âdetleri ve huyları], (Bulgarca), Varna, 1938, s. 163-165. Bu eser Türkçeye 1939 yılında Türker Acaroğlu tarafından «Gagauzlar - Hristiyan Türkler» adıyla tercüme edilmiş ve Ankara'da yayınlanmıştır. Yalnız metinler bu makaleye Bulgarca kitabın aslından alınmıştır.)
- 2 Varna tarihi için bk. M. Tayyib Gökbilgin, «Varna», *İslâm Ansiklopedisi*, c. XIII, s. 210-214.
- 3 Dionis Tanasoğlu, *Bucaktan Sesler - Literatura Yazıları*, Kişinev, 1959, s. 17-18.
- 4 Nikolay Baboğlu, *Gagauz Folkloru*, Kişinev, 1969, s. 21-22.
- 5 Atanas İ. Manov, *Gagauzlar (Hristiyan Türkler)*, Çev. Türker Acaroğlu, Ankara, 1939, s. 120.
- 6 Atanas İ. Manov, aynı eser, Varna, 1938, s. 170-171.
- 7 Atanas İ. Manov, aynı eser, s. 49.
- 8 Atanas İ. Manov, aynı eser, s. 50, ve 169.
- 9 Nimetullah Hafız, *Bulgaristan Türk Halk Edebiyatı Metinleri I*, Kültür Bakanlığı, Ankara 1990, s. 260.